

PROMOVAREA IDENTITĂȚII MUNICIPIULUI CHIȘINĂU PRIN SIMBOLICA HERALDICĂ*

Silviu ANDRIEȘ-TABAC

Pionieratul studierii istoriografice și al promovării heraldicii capitalei Republicii Moldova a aparținut unor cercetători sau pasionați de arta blazonului ca Maria Dogaru¹ (1934-2006), Constantin Bogatov², Ana Grițco³, Vladimir Mischevca⁴. Articolele lor, mai mici sau mai mari, au avut drept rezultat acumularea informațiilor istorice elementare și punerea lor la dispoziția publicului larg.

În paralel, începând cu anul 1992, și subsemnatul a desfășurat cercetări ample asupra heraldicii teritoriale și familiale basarabene pentru lucrarea de licență⁵ și teza de doctorat⁶, în urma cărora a publicat și trei

studii speciale dedicate simbolurilor chișinăuene⁷.

În afară de aceste apariții, singura contribuție valoroasă care a contribuit la elucidarea istoricului simbolicii municipale a fost cea cu tentă memorialistică, semnată de jurnalistul Nicolae Roibu și dedicată imnului urbei⁸.

Un șir de articole, de proporții mai mici, s-au referit la stemele și drapelurile localităților din componența municipiului Chișinău, care și-au adoptat simboluri heraldice după independența Republicii Moldova. Acestea vor fi menționate mai jos, la locul potrivit.

I. Stema municipiului Chișinău

În ansamblul simbolurilor identitare urbane care au supraviețuit până în zilele noastre, stemele se numără printre cele „bătrânești”. Astfel, cel mai vechi sigiliu orașenesc cunoscut azi este cel al orașului german Köln, din 1149⁹ sau din 1114-1119¹⁰, și are reprezentat în câmpul sigilar, sub o boltă, imaginea Apostolului Petru, sfântul patron al urbei (fig. 1, după Andreas Wilkens). După

Fig. 1

* Acest articol dezvoltă ideile expuse în comunicarea omonimă, prezentată la conferința științifică „Biserica Măzărache și ocrotirea patrimoniului cultural al municipiului Chișinău” (Chișinău, 19 noiembrie 2009), și în articolul *Identitatea heraldică a Chișinăului*. In: Curtea de la Argeș, II, 2011, nr. 4 (5), aprilie, p. 10-11: 16 il.

¹ Maria Dogaru, *Contribuții la cunoașterea heraldicii basarabene*. In: Cugetul, Chișinău, 1991, nr. 5-6, p. 20-34: il. Versiunea tradusă în rusă, defectuos: Мария Догару, *К вопросу о бессарабской геральдике*. In: Cugetul, Кишинэу, 1991, nr. 5-6, p. 20-34: il.

² C. Bogatov, *Emblemele așezărilor noastre*. In: Moldova, Chișinău, 1986, nr. 5, p. 35; К.М. Богатов, *Молдавская территориальная геральдика*. In: Вестник геральдиста, Москва, 1992, № 4 (9), с. 4.

³ Ana Grițco, *Din istoria blazonului orașului Chișinău*. In: Curierul de seară, Chișinău, 1996, 7 iunie, p. 2.

⁴ Vladimir Mischevca, *Biografia unui oraș în oglinda heraldicii [Stemele Chișinăului]*. In: Săptămâna, Chișinău, V, 1996, nr. 40 (201), 4 octombrie, p. 21; Idem, *Stemele Chișinăului*. In: *Chișinău. Enciclopedie*, editor Iurie Colesnic, Chișinău: Museum, 1997, p. 432-433: 6 il.; Idem, *Despre simbolurile Republicii Moldova*. In: Cohorta, Chișinău, [I], 1999, nr. 1, cap. 3. *Stemele Chișinăului*, p. 22-23, 26-27: 6 il.; republicat în Destin Românesc, București, Chișinău, 2001, nr. 1, p. 97-119. Materialul publicat în cele patru apariții este practic același.

⁵ Сильвиу Георгиевич [Андриеш]-Табак, *Молдавская геральдика XIX-XX вв.: дипломная работа студента V курса дневного отделения Факультета архивного дела, Российский государственный гуманитарный университет, Историко-архивный институт, Кафедра вспомогательных исторических дисциплин, научный руководитель Е. И. Каменцева*, Москва, 1993, 398 с.: il.

⁶ Silviu [Andrieș]-Tabac, *Basarabia în secolele XIX-XX și heraldica ei: teză de doctorat*, Universitatea București, Facultatea de Istorie, conducător științific Dan Berindei, București, 1995, 312 p.; Idem, *Basarabia în secolele XIX-XX și heraldica ei: rezumatul tezei de doctorat*, Universitatea București, Facultatea de Istorie, conducător științific Dan Berindei, București, *Editura Universității București*, 1996, 23 p. Versiunea publicată a tezei a fost: Silviu [Andrieș]-Tabac, *Heraldica teritorială a Basarabiei și Transnistriei*, Chișinău: Museum, 1998, 168 p.: 355 il. a-n, 2 hărți + 4 p. pl. col.

⁷ Silviu Andrieș-Tabac, *Heraldica Chișinăului: trecut și viitor*. In: Pergament. Anuarul arhivelor Republicii Moldova, I (1998), Chișinău, 1999, p. 109-126: 18 il.; Idem, *Simbolurile Chișinăului*. In: Cugetul, Chișinău, 2000, nr. 3, p. 8-22 + 9 fig. col. pe coperta 2; Idem, *Simbolurile municipiului Chișinău*. In: Limba Română, Chișinău, 2003, nr. 4-5, p. 33-38: 8 il.; republicat fără acordul autorului, cu titlul *Simbolurile Chișinăului: stema, drapelul, imnul*. In: Viața Basarabiei. Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din Moldova și Uniunea Scriitorilor din România, Chișinău, s.n., IX, 2011, nr. 1-2 (21-22), p. 41-46: 2 il.

⁸ Nicolae Roibu, *Cum a apărut imnul municipiului Chișinău*. In: Limba Română, Chișinău, 2003, nr. 4-5, p. 219-220: textul imnului „Odă orașului meu”; republicat pe site-ul electronic: <http://chisinaul.blogspot.com/2009/08/chisinau-simboluri-stema-drapelul-immnul.html>, extras 21.01.2009; republicat în Viața Basarabiei. Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din Moldova și Uniunea Scriitorilor din România, Chișinău, s.n., IX, 2011, nr. 1-2 (21-22), p. 47-49: 2 il.

⁹ Michel Pastoureau, *Traité d'Héraldique*, ed. 3, Paris: Picard, 1997, p. 52 (după: B. Endrulat, *Niederrheinische Städtiesel des 12. bis 16. Jahrhunderts*, Dusseldorf, 1882, p. 31).

¹⁰ Andreas Wilkens, *Digitale Unterstützung für die Rekonstruktion des Kölner Stadtarchivs* (<http://www.heise.de/newsticker/meldung/Digitale-Unterstützung-fuer-die-Rekonstruktion-des-Koelner-Stadtarchivs-206462.html?view=print>, publicat 13.03.2009, extras 03.03.2012).

alte surse, însă, se consideră că alt oraș german – Trier – ar fi avut un sigiliu urban deja la 1113¹¹ (fig. 2¹²). Dar primele sigilii cu adevărat heraldice, adică

Fig. 2

purtând steme în scuturi, datează abia de la sfârșitul secolului al XII-lea, cel mai vechi aparținând orașului englez Hereford și fiind atârnat de un act datând din anii 1180-1190: un scut de formă veche cu trei lei trecând, privind în față, așezați în pal și purtând o banieră¹³. Elementele acestui blazon din sigiliul urban din secolul al XII-lea au fost preluate în stema contemporană a orașului (fig. 3).

Fig. 3

Chișinăul, un oraș mult mai nou, nu putea avea embleme atât de venerabile. Totuși, din momentul când în acest târg de pe râul Bâc se atestă o cărmuire autonomă cu un șoltuz și 12 pângari, se poate admite fără vreo rezervă existența unui sigiliu orășenesc, mai mult sau mai puțin heraldic. Din păcate, eforturile mai multor cercetători de a scoate la lumină acel sigiliu sau măcar o descriere credibilă a lui încă nu s-au bucurat de succes, încât istoricul simbolurilor heraldice ale acestui oraș nu poate fi urmărit decât începând cu epoca modernă.

Întregului dosar al cercetării istorico-heraldice

¹¹ <http://de.wikipedia.org/wiki/Siegel> (extras 18.11.2009).

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/File:Trier_Siegel.jpg (extras 3.03.2012).

¹³ Michel Pastoureaux, *op. cit.*, p. 55 și nota 42 (după W. De G. Birch, *Catalogue of seals in the Departament of manuscripts in the British Museum*, volume II, London, 1892, p. 91, nr. 4993).

chișinăuiene a fost deja expus în cele trei studii speciale publicate de către autor, încât aici nu-și are rost reluarea lui detaliată. Ne vom referi doar la anumite probleme care atestă starea la zi și perspectivele de viitor.

Astfel, în conformitate cu tradițiile Imperiului rus, Chișinăul de după 1812, în calitate de capitală a provinciei dintre Prut și Nistru, a purtat stema Regiunii, apoi a Guberniei Basarabia (fig. 4-6), abia după

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

introducerea stemei Guberniei Basarabia din 5 iulie 1878, prin anumite decoruri exterioare ale scutului heraldic stabilindu-se o stemă distinctă pentru orașul-reședință: în câmp albastru un cap de bour de aur, cu ochii, limba și coarnele roșii, având între

coarne o stea de aur cu cinci raze, și din flancuri, la dreapta heraldică – o roză heraldică, iar la stânga – o semilună de argint spre stânga; bordură din culorile imperiului (negru, aur, argint); scutul este timbrat de o coroană murală de aur și înconjurat de două spice de același metal, unite cu lanta ordinului Sfântul Alexandru Nevski (roșie de moar) (fig. 7). Această

Fig. 7

stemă nu era însă una proprie în adevăratul sens al cuvântului și nu simboliza decât faptul că orașul este reședința unei provincii moldovenești.

În cadrul României Mari, pentru prima dată s-a încercat stabilirea unei steme proprii a Chișinăului. Orașul a fost declarat municipiu în urma reformei administrativ-teritoriale din 1925, iar stema lui, elaborată de Comisia Consultativă Heraldică de pe lângă Ministerul de Interne al Regatului, s-a introdus prin decretul regal din 31 iulie 1930, cu următoarea descriere oficială: „Pe scut albastru, o acvilă de aur, cu aripile lăsate în jos, privind spre dreapta. Peste tot: stema Moldovei. Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri. Simbolizează realipirea acestui vechi oraș moldovenesc la patria-mumă.” (fig. 8). Acest blazon a fost, deci, prima stemă oficială a orașului.

Epoca sovietică a fost vitregă pentru știința și arta heraldică până în anii 1960, când renașterea acestei științe a început cu pași mărunți. În RSS Moldovenească prima manifestare în sens heraldic a fost tocmai

Fig. 8

emblema sărbătoririi semi-mileniului Chișinăului (a

doua oară, căci acesta deja fusese sărbătorit în 1936!) în 1966. Emblema „dezghețului heraldic moldovenesc” a rezultat în urma unui concurs și a fost concepută de arhitectul Alexandru Minaev, care a pornit de la legenda potrivit căreia toponimul Chișinău ar proveni de la cuvântul arhaic „chișinău” ce ar însemna „izvor”. Reprezenta un scut triunghiular scobit în cap de ambele părți, de culoare neagră, zidit în câmp cu piatră albă în forma unei frunze de viță de vie stilizată, cu vârful în jos, din care curge un izvor albastru, și având deasupra inscripția în două rânduri „500” și „Chișinău” cu litere chirilice (fig. 9). Această emblema a fost foarte populară și s-a manifestat plener în diverse domenii. Mai târziu edilii orașului au încercat în două rânduri, în 1970 și 1988, să elaboreze prin concurs un blazon normal pentru capitala noastră, dar în ambele cazuri fără izbândă.

În ședința din 8 august 1991, Comitetul executiv al Consiliului municipal Chișinău de deputați ai poporului (ședință prezidată de primarul naționalist Nicolae Costin), în baza faptului că stema interbelică a municipiului „n-a fost anulată legislativ nici de România, nici de Republica Moldova”, a decis reluarea, începând cu 31 august 1991, a acesteia (în noua variantă grafică a pictorului Gheorghe Vrabie, fig. 10) pe ștampilele, blanchetele, insignele sale, pe obiectele designului urban și de informație vizuală.

Cu altă ocazie am arătat că stema în vigoare nu este foarte bună din punct de vedere heraldic, deoarece nu are calități individualizatoare pentru Chișinău. Acum, însă, considerăm că acest blazon s-a consacrat prin lunga lui utilizare și poate rămâne așa cum este, în calitate de stemă mică, cu condiția finalizării procedurii de înregistrare în Armori-

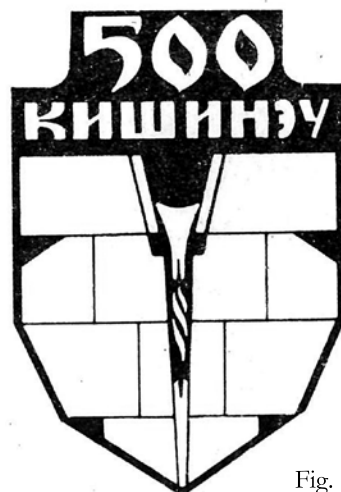

Fig. 9

Fig. 10

alul General al Republicii Moldova.

În același timp, pentru a se înscrie perfect în normele heraldice naționale, Chișinăul trebuie să-și creeze și o stemă mare, cu susținători și deviză, cum

Fig. 11

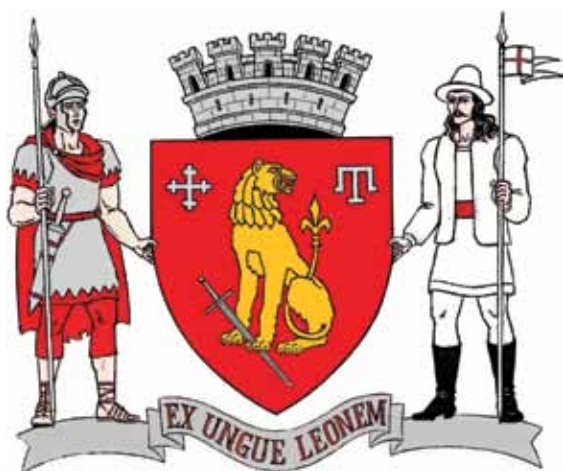

Fig. 12

Fig. 14

Fig. 15

posedă alte municipii din țara noastră (fig. 11-15).

II. Drapelul municipiului Chișinău

Drapelul, cel de-al doilea simbol ca importanță heraldică al orașului, a fost elaborat de cuplul de pictori Gheorghe Vrabie și Eudochia (Dorina) Cojocar-Vrabie și aprobat de Primăria municipiului în ședința din 11 iunie 1998, iar de către Comisia Națională de Heraldică în ședința din 28 septembrie 1998, cu condiția aducerii lui la canoanele vexilologice naționale, lucru care nu s-a mai întâmplat. Drapelul reprezintă o pânză dreptunghiulară albă (1:2), având la mijloc un

Fig. 16

brâu torsant galben alcătuit din trei fire, peste care broșează în centrul pânzei armele municipale (fig. 16).

Flamura albă a drapelului, conform explicației date de autori, simbolizează spațiul „cetății”, iar brâul torsant, element împrumutat din ornamentica monumentelor de arhitectură, – timpul în care evoluează și se dezvoltă „cetatea”, cu fazele sale: prezent, trecut și viitor, precum și Trinitatea.

Din păcate, această compoziție vexilară nu va putea fi înregistrată în Armorialul General al Republicii Moldova până nu vor fi înlăturate gravele defecte de ordin științific: 1) brâul torsant nu este o piesă vexilologică; 2) nu au fost rezolvate, dar nici motivate, problema incompatibilității suprapunerii culorilor alb și galben în soluția propusă și cea a utilizării a două nuanțe de galben, fapt care constituie un pleonasm vexilologic; 3) reprezentarea stemei

în drapel *tale-quala* este un procedeu vexilologic primitiv și diminuant din punct de vedere valoric.

Singurul lucru incontestabil din acest drapel rămâne culoarea albă a pânzei. Într-adevăr culoarea albă este definitorie pentru identitatea capitalei și ar merita să capete un statut oficial de „culoare municipală”.

III. Imnul municipiului Chișinău

Cel de-al treilea simbol heraldic al orașului – imnul său – a fost adoptat în această calitate la 11 iunie 1998. Muzica aparține compozitorului Eugen Doga, iar versurile poetului Gheorghe Vodă (1934-2007).

Imnul orașului are o istorie pe măsura valorii sale prezente și viitoare. Ca toate imnurile adevărate, acesta nu a fost scris special, ci a devenit imn în timp. Cântecul s-a născut în 1971 și a fost scris de autori pentru filmul televizat „Chișinău-Chișinău”, realizat de regizorul Ion Mija. Se numea *Cântec despre orașul meu* și era menit să unească imaginile orașului de pe peliculă într-un tot întreg. Colaborarea excepțională dintre compozitor, poetul Gheorghe Vodă, traducătorul în rusă V. Lazarev și interpreta Sofia Rotaru au acordat cântecului o șansă unică și nesperată atunci de autori, dar valorificată multiplu pe parcursul anilor.

În 1972 melodia a obținut premiul doi la Concursul unional al cântecelor dedicate semicentinarului URSS. La 5 mai 1973, Sofia Rotaru a interpretat cântecul în Studioul de concerte „Ostankino” de la Moscova, în cadrul primului tur al Festivalului unional televizat „Pesnea-73” („Cântecul anului 1973”), repetându-l și în finala festivalului, imprimată la 16 decembrie 1973, când E. Doga a primit și diploma de laureat. În iunie 1973 Sofia Rotaru va obține cu aceeași melodie premiul I la Festivalul Internațional „Orfeul de aur” din Bulgaria. În același an lui Eugen Doga i s-a decernat premiul „Boris Glavan” al comsomolului din Moldova, inclusiv pentru acest cântec, dar și pentru prologul la telefilmul „Chișinău-Chișinău” și semnalele postului de radio „Luceafărul”, ambele derivate din aceeași melodie.

Dacă e să răspundem la întrebarea de ce *Cântec despre orașul meu* s-a bucurat de un succes atât de mare, cred că am putea spune că el a avut valoarea unui manifest al generației tinere din anii '60 – epocă de mari izbucniri creative și spirituale – manifest care exprima și întruchipa cele mai frumoase sentimente

ale oamenilor de atunci, scăpați de sărăcie, nevoi, foamete, răni ale războiului și persecuții politice dure soldate cu morți, precum și ale copiilor lor care simțeau noi energii și aveau destulă încredere într-un viitor bun, manifest care exprima și întruchipa toate acestea într-un mod foarte sincer, convingător și strălucit. Melodia era predestinată să dăinuie.

În această ordine de idei, este de înțeles de ce edilii orașului, atunci când s-a pus problema creării unui imn pentru urbe, și-au aplecat urechea la sfaturile care au venit pe mai multe căi și au rugat autorii muzicii și versurilor *Cântecului despre orașul meu* să le revadă, după care i-au acordat statutul de imn oficial al Chișinăului.

Iată cum relatează evenimentul Nicolae Roibu: „La 560 de ani ai orașului, Primăria Chișinăului a hotărât ca acest cântec să stea la baza Imnului capitalei. Deoarece piesa care devenise șlagăr semăna mai mult a baladă, autorii – compozitorul Eugen Doga și poetul Gheorghe Vodă – au fost rugați să intervină în text și melodie, pentru a le ajusta la cerințele unui imn. Piesa a fost înregistrată cu Olga Ciolacu și Lidia Șolomei, Capela Corală *Moldova* și Ansamblul coral *Lia-Ciocârlia*, acompaniate de Orchestra simfonică a Companiei de Stat *Teleradio-Moldova*, dirijată de maestrul Gheorghe Mustea. La această piesă s-a lucrat o lună de zile, ne-a spus Leonid Gorceac, director-adjunct al Departamentului Cultură al municipiului Chișinău. Totodată, a fost înregistrată și o variantă prescurtată, fără text, cu Orchestra Ministerului Afacerilor Interne, dirijată de Nicolae Usaciov. Această variantă răsună la ședințele Consiliului Municipal și la solemnitățile deosebite ale capitalei”¹⁴.

În fapt, E. Doga a rescris melodia pentru cor și orchestră, iar Gh. Vodă a creat practic un text nou, din care, cu regret, au dispărut frumoasele versuri cu valoare de simbol „orașul meu cu umeri albi de piatră” și „orașul meu, al tău, al tuturor”. Textul nou, intitulat „Odă orașului meu”, în general, a devenit mai solemn, mai pompos și are amprenta unei seriozități imnice premeditate, dar a pierdut din lirismul și tinerețea de altădată. Cea de-a doua interpretare nu a adus valori noi melodiei, încât versiunea originală rămâne până în prezent cea mai iubită și mai difuzată.

IV. Simbolurile sectoarelor Chișinăului

Simbolurile municipiului Chișinău descrise mai

¹⁴ Nicolae Roibu, *op. cit.* In: *Limba Română*, p. 219.

sus, dat fiind faptul că nu există o administrație distinctă dintre oraș și municipalitate, sunt în mod firesc și cele ale orașului Chișinău. În realitate orașul a fost protagonistul acestor însemne de identitate și le-a oferit cu generozitate municipiului.

În același timp, în afara însemnelor orașenești generale, dat fiind că există o administrație distinctă a sectoarelor capitalei, pot fi instituite și simboluri sectoriale ale Chișinăului. Astfel de steme și drapeluri proprii ale sectoarelor orașelor există, de exemplu, la Berlin și la Praga.

În această ordine de idei, la solicitarea preturii sectorului Buiucani, Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova, în ședința din 3 aprilie 2003 (proces-verbal nr. 1-III), a admis instituirea unor steme și drapeluri proprii ale sectoarelor orașelor moldovene, aprobând anumite însemne distinctiv ierarhice ale stemei și drapelului sectorului municipiului Chișinău:

a) scutul stemei sectorului municipiului Chișinău va fi timbrat de o coroană murală de argint cu patru turnuri (modelul acesteia a fost deja desenat de arhitecta Mariana Șlapac);

b) drapelul sectorului municipiului Chișinău va reprezenta o pânză dreptunghiulară cu proporția de 1:2, la fel ca și drapelul municipal, dar în forma sa originală va avea aceleași accesorii și decoruri exterioare ca și drapelurile originale ale orașelor mici, inclusiv două șnururi de argint terminate în ciucuri de același metal.

Din păcate, până în prezent niciunul dintre sectoarele capitalei nu a purces la crearea însemnelor proprii.

Administrația sectorului Buiucani a pierdut interesul pentru această elaborare la scurt timp după lansarea ideii.

În schimb, ideea a răsarit în sânul administrației sectorului Râșcani, la începutul anului 2009. Afacerea, însă, nu a putut fi dusă până la capăt din două motive obiective. Primul consta în faptul că autorul, în calitate de heraldist invitat, nu a găsit încă o soluție potrivită pentru simbolizarea denumirii „Râșcani”, iar cel de-al doilea impediment este de ordin juridic: administrația sectorului nu era decisă în problema procedurii aprobării (de sine stătător sau în cadrul consiliului municipal) a stemei și drapelului de sector. Credem că în timp ambele impedimente vor fi depășite și sectorul Râșcani va fi primul care să-și aprobe simboluri proprii.

Astfel, elaborarea simbolicii sectoarelor capitalei

constituie o altă cale de promovare a imaginii urbei prin prisma heraldicii.

V. Stemele și drapelurile localităților din componența municipiului Chișinău

În afară de aducerea în ordine a stemelor municipale și a drapelului municipal, precum și de elaborarea simbolicii sectoarelor, cea de-a treia cale de promovare a simbolurilor heraldice în Chișinău constă în elaborarea stemelor și drapelurilor localităților din componența municipiului.

Acest proces a demarat încă în anul 2000, cu orașul Codru¹⁵. Au urmat orașul Durlești în 2003, satele Bubuieci și Colonița¹⁶ în 2005, orașul Vadul lui Vodă în 2006 și satul Budești în 2010, toate elaborate de autor și desenate de pictorul Iurie Caminschi¹⁷. Celelalte trei orașe (Cricova, Sângera, Vatra) și 25 de sate din componența municipiului Chișinău încă nu și-au rezolvat problema simbolurilor locale.

Prezentăm sumar mai jos stemele și drapelurile aprobate, în ordinea cronologică a adoptării lor.

V.1. Orașul Codru

Stema. În câmp de argint, un verde pal, însoțit în dextera de o ramură de stejar verde cu ghinde de aur, iar în senestra de o ramură de viță-de-vie verde cu ciorchini de struguri de aur, și încărcat cu o torță de argint în pal, aprinsă cu flacăra de aur, în jurul căreia

Fig. 17-18

¹⁵ Silviu Andrieș-Tabac, *Stemele și drapelurile orașelor Codru, Florești și Otaci*. In: Tyragetia. Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei, XI, Chișinău, 2002, p. 255-262: 6 il.

¹⁶ Silviu Andrieș-Tabac, *Simbolurile heraldice ale satelor Bubuieci și Colonița, municipiul Chișinău*. In: Tyragetia. Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei, XV, Chișinău: Tyragetia, 2006, p. 365-376: 2 fig.

¹⁷ Acestea au fost prezentate sumar în enciclopedia: *Simbolurile naționale ale Republicii Moldova*, Academia de Științe a Moldovei, Instituția Publică „Enciclopedia Moldovei”, coordonator și redactor științific Silviu Andrieș-Tabac, Chișinău, 2010, p. 512 (Bubuieci); p. 513 (Budești); p. 514 (Codru); p. 515 (Colonița); p. 516 (Durlești); p. 517 (Vadul lui Vodă).

se încolăcește o ramură de spini și un șarpe, ambele mobile de același metal. Scutul timbrat de o coroană murală de argint cu trei turnuri. (Fig. 17).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), tripartită în fascie, alb-verde-alb. (Fig. 18).

Simbolizează denumirea contemporană (palul/brâul verde și ramura de stejar), Spitalul clinic de psihiatrie Costiujeni (torța și șarpele încolăcit în jurul ei), vechea denumire a satului – Schinoasa (ramura de spini), fostele asociații științifice de producție „Codru” (ramura de stejar) și „Vierul” (ramura de viță-de-vie), datorită cărora localitatea a devenit oraș.

Aprobări: 28 iulie 2000 (Primarul orașului), 2 august 2000 (CNH).

V.2. Orașul Durlești

Stema. În câmp negru trei pinteni de aur. În capul

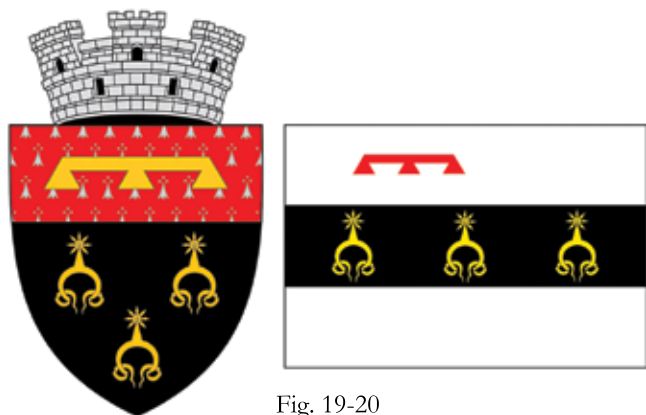

Fig. 19-20

scutului, pe roșu, herminat de argint, un lambel de aur. Scutul timbrat de o coroană murală de argint cu trei turnuri. (Fig. 19).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3) albă, cu un brâu negru încărcat cu trei pinteni galbeni, în fascie, și însoțit sus, la hampă, de un lambel roșu. (Fig. 20).

Simbolizează serviciul de călărași de serdărie pe care l-au îndeplinit cândva sătenii (pintenii), faptul că moșia a fost răzeșească și a umblat în trei bătrâni (trei pinteni), tradiția descendenței colaterale din Ștefan cel Mare (capului scutului roșu, herminat de argint) și tagma mazililor durleșteni (lambelul).

Aprobări: 15 octombrie 2003 (Primarul orașului), 17 octombrie 2003 (CNH).

V.3. Satul Bubuieci

Stema. Pe albastru, un boier moldovean stând în picioare, văzut din față, cu figura și mâinile de culoare naturală, cu mustața subțire și barba tunsă scurt, negre, îmbrăcat peste un anterior roșu, cu un caftan de aur,

cu căptușeala roșie, având pe cap o scufie de aur, iar în picioare încălțări roșii, purtând în mâna dreaptă un

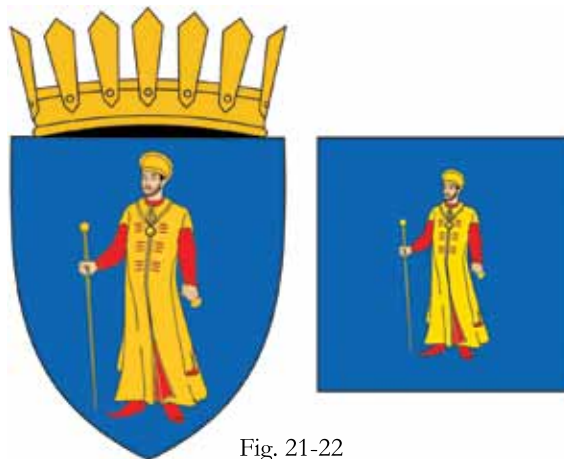

Fig. 21-22

toiag verde împletit cu aur, în cea stângă un tipar sigilar de aur și, atârnată de gât pe lanț, o bulă de același metal. Scutul timbrat cu o coroană sătească de aur. (Fig. 21).

Drapelul. O pânză pătrată albastră, purtând în mijloc chipul unui boier moldovean stând în picioare, văzut din față, cu figura și mâinile de culoare naturală, cu mustața subțire și barba tunsă scurt, negre, îmbrăcat peste un anterior roșu, cu un caftan galben, cu căptușeala roșie, având pe cap o scufie galbenă, iar în picioare încălțări roșii, purtând în mâna dreaptă un toiag verde împletit cu galben, în cea stângă un tipar sigilar galben și, atârnată de gât pe lanț, o bulă galbenă. (Fig. 22).

Simbolizează pe marele logofăt Toader Bubuioag († 1 ianuarie 1539), întemeietorul satului, reprezentat în straie de mare boier și cu atributele funcției.

Aprobări: 20 iulie 2005 (Consiliul comunei Bubuieci), 29 iulie 2005 (CNH).

V.4. Satul Colonița

Stema. Scut despicat; în prima partițiune, în câmp albastru, o coloană în stilul artei populare, cu capitelul în coarne de berbec și soclul ornat cu un brâu

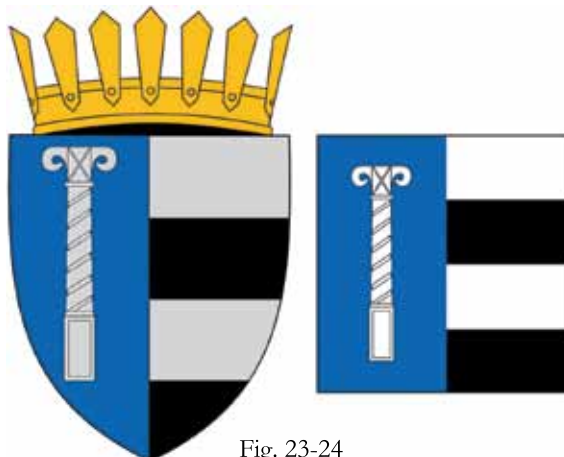

Fig. 23-24

torsat ascendent, în pal, de argint; a doua partițiune fasciată de patru piese, argint și negru. Scutul timbrat de o coroană sătească de aur. (Fig. 23).

Drapelul. O pânză pătrată, despăcată, având în prima partițiune, în câmp albastru, o coloană în stilul artei populare, cu capitelul în coarne de berbec și soclul în brâu torsat ascendent, în pal, albă, iar a doua partițiune fasciată de patru piese, alb și negru. (Fig. 24).

Simbolizează etimologia populară a denumirii (coloana) și cele patru localități istorice înglobate – Ciocana, denumit și Ciocana Veche, Colonița, Grecea sau Greca și Movileni (fasciatul de patru piese).

Aprobări: 19 august 2005 (Consiliul sătesc), 4 noiembrie 2005 (CNH).

V.5. Orașul Vadul lui Vodă

Stema. În câmp roșu, o fascie ondulată cobo-

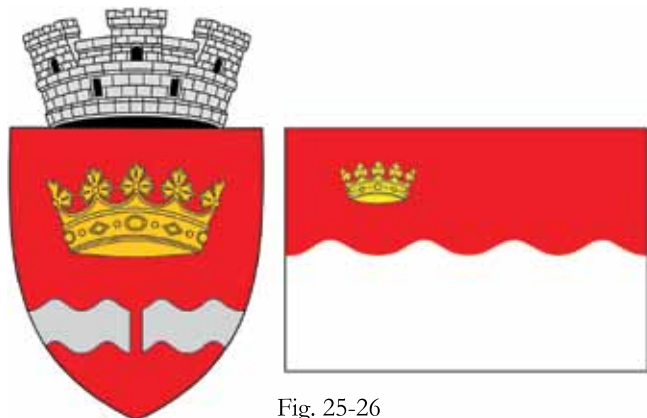

Fig. 25-26

râtă și întreruptă, de argint, asuprită de o coroană domnească de aur. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu trei turnuri. (Fig. 25).

Drapelul. O pânză dreptunghiulară (2:3), tăiată văluros, roșu și alb, purtând în partea de sus la hampă o coroană domnească galbenă. (Fig. 26).

Simbolizează râul Nistru (fascia ondulată de argint), vadul de aici (întreruperea fasciei) și domnia (culoarea roșie și coroana domnească).

Aprobări: 19 decembrie 2006 (Consiliul orașesc), 20 decembrie 2006 (CNH).

V.6. Satul Budești

Stema. În câmp verde, sabia de foc a Sfântului Arhanghel Mihail, de argint, așezată în bară și flancată de un soare-răsare și de un pinten cu durița în sus, ambele de aur. Scutul timbrat de o coroană sătească de aur. (Fig. 27).

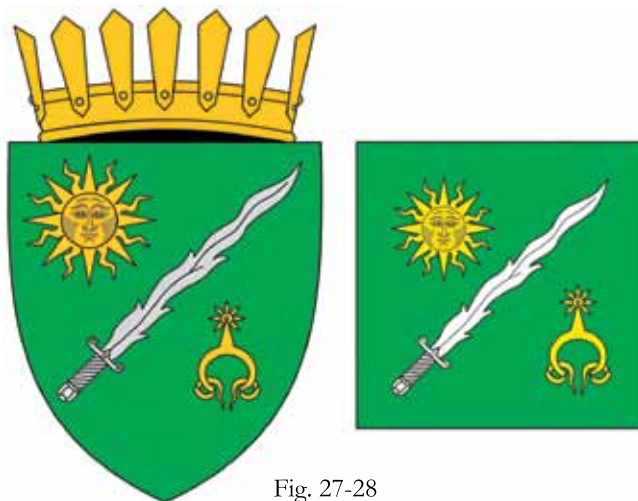

Fig. 27-28

Drapelul. O pânză pătrată verde, purtând sabia de foc a Sfântului Arhanghel Mihail, albă, așezată în bară și flancată de un soare-răsare și de un pinten cu durița în sus, ambele galbene. (Fig. 28).

Simbolizează denumirea localității (soarele-răsare), biserica cu hramul „Minunea Sfântului Arhanghel Mihail din Collose” (sabia de foc), răzeșia și hipodromul (pintenul) din localitate.

Aprobări: 26 mai 2010 (CNH), 15 iulie 2010 (Consiliul comunei Budești).

* * *

În concluzie, trebuie să remarcăm faptul că simbolică heraldică a Chișinăului cu greu își face drum în lumea contemporană, cu sufletul departe de știința și arta blazonului. Deși Chișinăul este centrul natural economic, cultural și intelectual al țării noastre, pe plan heraldic localitatea cedează în fața altor orașe și chiar sate, mai mobile și mai dornice de identitate europeană tradițională.

Am arătat cu alte ocazii cauzele acestor întârzieri și căile de ieșire din impas. Rămânem fideli speranței într-un viitor mai înțelept, mai luminos și mai favorabil promovării identității heraldice, de care știe să se bucure omul european vechi.

Lista figurilor

1. Sigiliul orașului Köln din 1114-1119, reconstrucție.
2. Sigiliul orașului Trier datând din 1113 (?).
3. Stema orașului Hereford, perpetuând elemente din sigiliul urban din secolul al XII-lea.
4. Stema Regiunii Basarabia aprobată în aprilie 1817 și purtată și de Chișinău.
5. Stema Regiunii Basarabia purtată și de Chișinău, 2 aprilie 1826.
6. Stema Guberniei Basarabia, 5 iulie 1878.
7. Stema Chișinăului după aprobarea stemei Guberniei Basarabia din 5 iulie 1878.
8. Stema municipiului Chișinău, 31 iulie 1930.
9. Emblema Chișinăului în 1966. Autor Alexandru Minaev.
10. Stema municipiului Chișinău din 1930, reluată în uz din 31 august 1991 în varianta grafică a pictorului Gheorghe Vrabie
- 11-15. Steme ale municipiilor și ale fostelor municipii din Republica Moldova:
11. Orașul Orhei, 1997. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Simion Odainic.
12. Orașul Căușeni, 2003. Autori Valeriu Balan, Eugen Bâzgu, Silviu Andrieș-Tabac, pictor Valeriu Balan.
13. Municipiul Bălți, 2006. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Sergius Ciocanu.
14. Orașul Ungheni, 2000. Autori Victor Crudu, Silviu Andrieș-Tabac, pictor Victor Crudu.
15. Orașul Hâncești, 2000. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Mariana Șlapac.
16. Drapelul municipiului Chișinău, adoptat la 11 iunie 1998. Autori: Gheorghe Vrabie și Eudochia Cojocar-Vrabie.
- 17-18. Stema și drapelul orașului Codru, 2000. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.
- 19-20. Stema și drapelul orașului Durlești, 2003. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.
- 21-22. Stema și drapelul satului Bubuieci, 2005. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.
- 23-24. Stema și drapelul satului Colonița, 2005. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.
- 25-26. Stema și drapelul orașului Vadul lui Vodă, 2006. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.
- 27-28. Stema și drapelul satului Budești, 2010. Autor Silviu Andrieș-Tabac, pictor Iurie Caminschi.